

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **M. M.**
bytem X

zastoupena JUDr. Tomáš Hofrichter,
advokát se sídlem Josefská 504/8, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. SZ/MPSV-2018/214905-921, č. j. MPSV-2018/237762-921,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. SZ/MPSV-2018/214905-921, č. j. MPSV-2018/237762-921, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Tomáši Hofrichterovi, advokátu se sídlem Josefská 504/8, 602 00 Brno, se přiznává odměna za zastupování žalobkyně

v soudním řízení ve výši **16698 Kč**, která mu bude vyplacena do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Brně.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce napadl u Krajského soudu v Brně (dále též „krajský soud“) svou žalobou rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. SZ/MPSV-2018/214905-921, č.j. MPSV-2018/237762-921 (dále jen napadené rozhodnutí), jímž bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Brně ze dne 12. 9. 2018, č.j. 294631/2018/BBA (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobkyně ze dne 2. 7. 2018 o přiznání příspěvku na živobytí z toho důvodu, že prvostupňový orgán je povinen zkoumat u osoby žádající poskytnutí dávek její celkové sociální a majetkové poměry. Žalobkyně je vlastníkem nemovitosti sloužící k rekreaci – rekreační chaty č. ev. X vč. zahrady v oblasti X, k. ú. X, kterou pronajímala za měsíční nájemné ve výši 1250 Kč.

II. Napadené rozhodnutí

3. V rámci odůvodnění napadených rozhodnutí nejprve žalovaný zrekapituloval obsah správního spisu a dosavadní průběh řízení.
4. Žalovaný shrnul obsah správního spisu a průběh řízení. Odkázal na to, že v předcházejícím správním řízení ve věci odnětí příspěvku na živobytí ode dne 1. 1. 2018 zkoumal prvostupňový orgán hodnotu nemovitého majetku žalobkyně, přičemž v předcházejících řízeních v říjnu 2017 poučil žalobkyni, že je povinna uplatnit řádně své nároky z pohledávky z pronájmu nemovitosti (poučení ve smyslu § 26 odst. 2 ZPHN). Podle vyjádření realitní kanceláře REMAX byla stanovena odhadovaná cena majetku odvolatelky na 1200 000 – 1300 000 Kč. Druhá oslovená realitní kancelář MReality uvedla odhadovanou cenu v rozsahu 600 000 – 900 000 Kč.
5. Žalobkyně nejméně od roku 2013 neuváděla pravdivě skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši a výplatu, a to vlastnictví nemovitého majetku, později pak neoznámila pronájem nemovitosti. Prvostupňový orgán nejprve vlastnictví nemovitého majetku toleroval z důvodu věcného břemene ve prospěch matky odvolatelky. Příspěvek na živobytí byl žalobkyni ode dne 1. 1. 2018 odňat. Žalobkyně si musela být vědoma toho, že svou majetkovou situaci měla řešit tak, aby pokryla své náklady na životní potřeby. Žalovaný vycházel z deklarované ceny nemovitého majetku (416 500 Kč), která je tak vysoká, že je na překážku přiznání dávky. Žalovaný odkázal na ustanovení § 11 odst. 1, § 14, § 15 odst. ZPHN. Dovedil, že žalobkyně není osobou v hmotné nouzi s odkazem na ustanovení § 3 odst. 4 ZPHN. Svým podpisem na žádosti dala žalobkyně výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány sdělovaly skutečnosti rozhodné pro přiznání dávky. Žalobkyně vzhledem k hodnotě svého nemovitého majetku není osobou v hmotné nouzi
6. Stran námitek týkajících se sociální šetření uvedených v doplnění odvolání ze dne 9. 11. 2018, k němuž žalobkyně doložila stanovisko Úřadu městské části Brno-

Bosonohy ze dne 8. 8. 2017, žalovaný uvedl, že z této písemnosti není zřejmé, proti kterému sociálnímu šetření se odvolatelka ohrazuje. Správní spis vedený v její věci neobsahuje žádný záznam o provedeném sociálním šetření.

III. Žaloba

7. V první řadě žalobkyně namítla, že sociální šetření na jejím pozemku bylo provedeno v její nepřítomnosti a bez svolení žalobkyně, nebyla o tomto úkonu informována ani nebyl vyžadován její souhlas. Odkázala k tomu podpůrně na závěry veřejného ochránce práv kauze sp. zn. 4972/2015/VOP.
8. Dále namítla, že došlo k nedostatečnému zjištění skutkového stavu věci v otázce ceny předmětné nemovitosti. Správní orgány nezjistily skutečný stav nemovitosti (bez el. energie, vody či inženýrských sítí) a nezákonně použily fotodokumentace jejich nemovitostí). Prodej majetku by nebyl úměrný zisku z něj plynoucímu.
9. Ohledně možnosti zvýšení příjmu vlastním přičiněním prostřednictvím využití majetku názor žalovaného, že nájem nemovitosti ve výši 1250 Kč je nedostatečný, postrádá dostatečné odůvodnění a nemá oporu ve spisu. Výše nájmu je podle žalobkyně adekvátní a není možno nemovitost pronajmout za vyšší cenu a není zřejmé, proč žalovaný preferuje prodej majetku před jeho jiným využitím [§ 11 odst. 2 písm. b) ZPHN]. Žalobkyně již vynaložila značné úsilí, aby získala nájemce, a dále má za to, že prodej není možný vzhledem k technickému stavu nemovitosti.
10. Žalobkyně navrhuje vyhotovení znaleckého posudku (návrh ustanovení soudního znalce) z oboru oceňování nemovitostí.
11. V doplnění žaloby soudem ustanoveným zástupcem ze dne 15. 3. 2019 žalobkyně uvedla, že již dříve pobírala příspěvek na živobytí za totožných majetkových poměrů. Dále ohledně provedení sociálního šetření na svém pozemku odkázala na kazuistiku VOP ohledně sociálního šetření. Také odkázala na zrušující rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 5. 2018, č.j. MPSV-2018/98129-921, které se týkalo jiné dávky pomoci v hmotné nouzi (mimořádné okamžité pomoci k úhradě nezbytného jednorázového výdaje – opatření speciální obuvi). Žalobkyně namítla, že se žalovaný v napadeném rozhodnutí nevypořádal s veškerou argumentací žalobkyně, zejm. v otázce nezákonného sociálního šetření.
12. Ve druhém doplnění žaloby ze dne 11. 4. 2019 k předchozímu tvrzení porušení zásady legitimního očekávání žalobkyně doplnila, že doložila v listopadu 2017 příjem z nájmu předmětné nemovitosti a prvostupňový orgán neshledal, že by majetkové poměry žalobkyně bránily dalšímu poskytování opakované dávky pomoci v hmotné nouzi. Dále žalobkyně zpochybnila závěry žalovaného, že ve věci nebylo provedeno sociální šetření, když z obsahu spisu obsahujícího fotografie předmětných nemovitostí je zřejmý pravý opak. Tyto fotografie (ve velmi špatné kvalitě) žalobkyně soudu předložila jako přílohu, stejně tak jako kopii záznamu o provedení sociálního šetření ze dne 8. 9. 2017.
13. Dalším podáním ze dne 11. 4. 2019 žalobkyně navrhla výslech dvou svědků, a to pana X (nar. X), bytem X 32, X, který je nájemcem rekreační chaty ve vlastnictví žalobkyně, a dále pana X, nar. 19. 11. 1949, který je bývalým manželem žalobkyně

a který byl přítomen při sociálním šetření, z něhož se vycházelo při stanovení hodnoty předmětné nemovitosti.

14. Ze všech uvedených důvodů žalobkyně navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

15. Žalovaný se k věci vyjádřil tak, že souhlasil s rozhodnutím věci bez nařízení ústního jednání a navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné. Shrnul podstatné skutkové okolnosti případu a k jednotlivým námitkám žalobkyně uvedl následující.
16. Co se týká pořízení fotodokumentace nemovitostí žalobkyně, žalovaný uvedl, že nijak nezasáhl do jejích zákonem chráněných práv. Ocenění jejích nemovitostí, které bylo relevantní pro účely řízení o její žádosti, a zajištění souvisejících podkladů (k němuž dala žalobkyně souhlas), přitom takovým zásahem býti nemůže.
17. K ocenění nemovitostí žalobkyně nedošlo prostým odhadem, ale na základě standardního tržního ocenění. I za předpokladu, že by nemovitosti žalobkyně měly skutečně hodnotu uvedenou žalobkyní, má žalovaný za to, že při jejím tržním využití by žalobkyně neměla důvod pro čerpání požadované dávky. Ohledně námitek žalobkyně ve věci výše sjednaného nájmu žalovaný odkázal na to, že žalobkyně byla v předcházejících řízeních vedených se žalobkyní od roku 2014 upozorněna na to, že je v jejím zájmu, aby řádně uplatnila své nároky a pohledávky z pronájmu nemovitostí za ceny tržní. Byla rovněž poučena o tom, že nevyužitím majetku bude mít za následek odejmutí dávek hmotné nouze. Stran nájmu pana X je třeba uvést, že nájemce nehradil nájem za užívání nemovitosti nebo byl stranami snižován. Vyhotovení znaleckého posudku, které navrhuje žalovaná, by bylo neefektivní a nehospodárné.
18. Pokud žalobkyni byly dříve vypláceny dávky pomoci v hmotné nouzi, žalovaný k tomu uvedl, že žalobkyně opakovaně zatajovala informace důležité pro přiznání a poskytování dávek a nečinila žádné kroky ke zvýšení příjmu.
19. V replice ze dne 23. 5. 2019 žalobkyně uvedla, že správní orgány neprovedly žádné šetření k tomu, aby zjistily, jaké výše by mělo nájemné dosahovat. Nemovitost je v katastrofálním stavu, nejsou tam zavedeny sítě a nelze pít vodu ze studny. Hodnota nemovitosti v částce 416 500 Kč nemůže být měřítkem pro stanovení skutečné ceny. Žalobkyně si není vědoma, že by poskytla souhlas se zjišťováním ceny jejích nemovitostí. Tvrdila, že ocenění realitními kanceláři nebyla založena na potřebných podkladech.
20. K replice žalobkyně žalovaný podal doplňující vyjádření ze dne 24. 5. 2019, v němž uvedl, že pokud vycházel z podkladů získaných při šetření ve věci p. X, tak byl tento postup v souladu se zákonem. Tyto skutečnosti byly známy žalovanému z úřední činnosti a tyto podklady byly žalovaným použity již dříve v řízení o odnětí dávky (příspěvku na živobytí) na podzim roku 2017. Dále žalovaný zpochybnil objektivitu navrhaných svědků - X a X (bývalého manžela žalobkyně).
21. Žalobkyně se dále k věci vyjádřila osobně svými přípisy ze dne 31. 5. 2019 a ze dne 31. 1. 2020, v nichž v podstatné míře znovu shrnula svou žalobní argumentaci.

V. Řízení před soudem

22. Krajský soud shledal, že žaloba je přípustná ve smyslu § 65 a násl. s.ř.s., byla podána včas a má všechny potřebné náležitosti vyžadované zákonem.
23. Krajský soud nařídil ve věci **ústní jednání**, které se uskutečnilo dne 19. 5. 2020. Při ústním jednání vedeném za přítomnosti žalobkyně, jejího zástupce a v omluvené nepřítomnosti zástupce žalovaného krajský soud shrnul obsah napadeného rozhodnutí a vyslechl přednes žaloby. Zástupce žalobkyně zejm. zdůraznil, že správní orgány nutily žalobkyni do prodeje jejích nemovitostí, ačkoliv podle názoru žalobkyně je hodnota nemovitostí taková, že je neprodejná a nelze je ani za více peněz pronajmout. Zpochybnil stanovení hodnoty nemovitostí žalobkyně, přičemž odhad samotné žalobkyně uvedený v žádosti o přiznání příspěvku na živobytí byl zcela mylný. Správní orgány využily této uvedené částky (416 500 Kč). Posouzení provedené realitními kanceláři bylo zcela nejednoznačné, přičemž cena nemohla být vzhledem k nedostatečným podkladům poskytnutým prvostupňovým orgánem určena přesněji. Cena nemovitostí by měla být stanovena znalcem. Způsob, jakým došlo k pořízení fotografií, byl nezákonný, neboť fotografie byly pořízeny bez souhlasu majitele nemovitostí.
24. Žalobkyně osobně pak doplnila, že jde v případě rekreační chaty o stavbu starší šedesáti let, přičemž na nemovitostech vázne věcné břemeno užívání a pacht. Pozemek je vystaven záplavám (severojižní svah). Není tam pitná voda ani inženýrské sítě, topí se tam pevná paliva. Poukázala dále na špatný technický stav stavby. Stran sociálního šetření na svém pozemku uvedla, že o něm nic nevěděla. Jinak opakovaně vyzývala i v jiných řízeních prvostupňový orgán k provedení sociálního šetření, ale nic se nestalo. Navštívila více realitních kanceláří, nicméně listinné doklady o jednání v těchto kancelářích nemá.
25. Ohledně věcného břemene váznoucího na nemovitostech žalobkyně uvedla, že po smrti své matky (jíž původně svědčilo věcné břemeno užívání předmětných nemovitostí) uzavřela smlouvu o zřízení věcného břemene ze dne 1. 8. 2015 prospěch X do 31. 12. 2020, která žalobkyni pomáhá v různých životních situacích. S toutéž osobou také žalobkyně uzavřela pachtovní smlouvu.
26. Dále soud konstatoval obsah soudního a správního spisu vedeného v této věci. Ve správním spisu prvostupňového orgánu je založena žádost o příspěvek na živobytí ze dne 2. 7. 2018, k níž je přiložena smlouva o pronájmu s panem X k rekreační chatě v X, X e. č. X, dále prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, kde je uvedena výměra pozemku ze dne 27. 6. 2018 (uvedena cena 416 500 Kč), výzva prvostupňovému orgánu ze dne 18. 7. 2018 k doložení mj. vlastnictví chaty v X, souhlasu s poskytnutím údajů a ověřováním rozhodných skutečností (doručeno žalobkyni 30. 7. 2018) a také souhlas s provedením sociálního šetření a s ověřováním rozhodných skutečností ze dne 31. 7. 2018. Ve spisu je založeno vyjádření žalobkyně ze dne 31. 8. 2018, v němž nesouhlasila s pořízením fotografií nemovitosti bez svého souhlasu a tvrdila, že se dozvěděla o tomto šetření až v únoru 2018. Dále je ve spisu obsažena kopie e-mailové korespondence Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Brně s realitními kanceláři (září 2017), které

- odhadly cenu nemovitosti 600 000 Kč (realitní kancelář REMAX) a 1200 000 – 1300 000 Kč (realitní kancelář MReality). Za tím účelem jim byly zaslány i fotografie předmětné rekreační chaty, které ale jako takové nejsou součástí správního spisu. Vyrozumění o právu vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí proběhlo dne 16. 8. 2018 a následně bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí.
27. Žalobkyně se osobně k obsahu spisu vyjádřila podrobným popisem událostí ohledně komunikace mezi Úřadem práce Brno-město a Úřadem práce v Tišnově ohledně sociálního šetření ve věci pana X. Dále poukázala na skutečnost, že byla v dlouhodobé pracovní neschopnosti, k čemuž doložila fotokopii potvrzení o pracovní neschopnosti ze září 2018 (je založena ve správním spisu).
28. Krajský soud dále konstatoval výpisy z listu vlastnictví č.X k. ú. X, kde jsou na žalobkyni evidovány pozemky parc. č. X, Xa X. Na pozemku parc. č. X stojí rekreační objekt – chata ev. č. X. Ostatní pozemky mají využití jako zahrada. V katastru nemovitostí je evidováno věcné břemeno užívání. Soud dále provedl důkaz smlouvou o zřízení věcného břemene ze dne 1. 8. 2015 pro oprávněnou Ing. Mgr. X, jejímž předmětem je právo bezplatného užívání nemovitostí a které se vztahuje na pozemky p.č. X, X a X. Původně toto právo svědčilo zemřelé matce žalobkyně paní M. H. (zemřela dne ...). Dále žalobkyně předložila soudu k důkazu též pachtovní smlouvu ze dne 30. 3. 2015 uzavřenou mezi týmiž účastníky na dobu neurčitou od 1. 10. 2014, podle níž pachtovné činí 1000 Kč za pachtovní rok.
29. Ohledně sociálního šetření pracovníc Úřadu práce ČR, pracoviště v Tišnově ze dne 8. 9. 2017 soud konstatoval skutečnosti tvrzené žalovaným (souhlas p. X s provedením šetření). Podle tvrzení žalobkyně p. X nebyl šetření přítomen. Žalobkyně dále zpochybňovala, že poté bylo provedeno ještě další sociální šetření. Krajský soud poté zamítl návrh provedení důkazu výsledkem svědka p. X a p. X jako nadbytečné.
30. Krajský soud dále provedl důkaz navrhovanou zprávou o šetření veřejného ochránce práv pod sp. zn. 5824/2013/VOP. Dále žalobkyně předložila 11 ks barevných fotografií rekreační chaty ev. č. X, na nichž jsou zachyceny jak exteriér, tak i interiér tohoto objektu. Podle tvrzení žalobkyně do tohoto objektu p. X koupil generátor elektrického proudu.
31. Po vyslechnutí konečných návrhů, v nichž účastníci setrvali na svých procesních návrzích, krajský soud odročil jednání za účelem vyhlášení rozsudku. Rozsudek byl vyhlášen za účasti žalobkyně i jejího zástupce a veřejnosti dne 26. 5. 2020.

VI. Posouzení věci krajským soudem

32. V souladu s ust. § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadená rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
33. Žaloba je **důvodná**.
34. Žalobkyně ve svých obsahově bohatých podáních, která byla precizována do podoby formalizovaných žalobních bodů ustanoveným zástupcem, sdružila řadu námitek, které směřují proti postupu orgánů pomoci v hmotné nouzi v řízení o její žádosti o přiznání příspěvku na péči ze dne 2. 7. 2018. Krajský soud v první řadě

uvádí, že nebylo jeho posláním přezkoumávat postup správních orgánů v řízeních dřívějších vedených se žalobkyní (zejm. o odnětí příspěvku na živobytí), či dokonce v řízeních vedených s jinými osobami (nájemce rekreační chaty p. S. X). Předmětem přezkumu je pouze řízení o zamítnutí žádosti žalobkyně o přiznání příspěvku na živobytí.

35. Soud se zabýval důvodností žalobních bodů uplatněných včas ve lhůtě pro podání žaloby včetně několika doplnění žaloby ustanoveným zástupcem. Pozdější tvrzení žalobkyně uplatněná v průběhu řízení o žalobě již soud vnímal jako pouhé dokreslení vznesených žalobních bodů, nikoliv jako nové žalobní námitky (§ 71 odst. 2 s.ř.s.).
36. V **prvním** žalobním bodě žalobkyně brojila proti tomu, že fotografie, které prvostupňový správní orgán užil k dokumentaci její rekreační chaty, byly pořízeny v rozporu se zákonem při sociálním šetření, k němuž žalobkyně nedala souhlas a proběhlo tak bez jejího svolení, jakož i bez její účasti. Krajský soud k této námitce nejprve uvádí, že postavil ze správního spisu na jisto, že v předmětném řízení o žádosti o přiznání příspěvku na živobytí ze dne 2. 7. 2018 žádné sociální šetření neproběhlo. Pro účely tohoto řízení však žalobkyně udělila souhlas s provedením sociálního šetření i ověřováním rozhodných skutečností ze dne 31. 7. 2018. V předmětném řízení tedy nebyl proveden důkaz sociálním šetřením ani ohledáním předmětných nemovitostí žalobkyně, jakkoliv žalobkyně s takovým postupem souhlasila.
37. Pokud žalobkyně zpochybňovala zákonnost získání fotografického materiálu k rekreační chatě e. č. X na pozemku parc. č. X v k.ú. X, které prvostupňový orgán využil jako podklad pro získání odhadu hodnoty nemovitostí realitními kanceláři, krajský soud o této námitce uvažil následovně.
38. Podle ustanovení § 63 odst. 1 a 2 ZPHN platí, že „Zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi jsou na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise. Pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.“
39. Sociální šetření je zvláštní postup, jak získat informace o sociálních a majetkových poměrech žadatele o dávku, příjemce dávky či společně posuzované osoby. Vzhledem k tomu, že tento procesní postup zcela logicky zasahuje do domovní X účastníků řízení a do jejich práva na soukromí, je třeba potřebu provádět sociální šetření vykládat restriktivně. Již tradičně se uznává, že není nutno ověřovat místním šetřením v jeho bytě bezpodmínečně ve všech případech, kdy je ve vztahu

k němu rozhodováno. Skutečnosti ověřované tímto způsobem lze prokázat i jiným důkazním prostředkem (např. úřední listinou), případně mohou být správnímu orgánu známy z předchozí úřední činnosti (viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2009, čj. 3 Ads 133/2008-70, přístupný na www.nssoud.cz).

40. V předmětné věci nebylo sporné, že pan S. X udělil ve svém správním řízení o dávce pomoci v hmotné nouzi (doplatku na bydlení) souhlas s tím, aby bylo provedeno sociální šetření, takže krajský soud v tomto ohledu nevedl žádné dokazování. Žalobkyně nebyla účastníkem tohoto správního řízení a ani neměla v době, kdy došlo k pořízení fotografií její rekreační chaty, v tomto objektu bydliště, neboť ho na základě nájemní smlouvy užíval pan X. Ve vztahu k žalobkyni a jejímu nároku, o němž bylo rozhodováno v předmětném řízení, tedy skutečně nešlo o provedení sociálního šetření v její domácnosti. Samotné výstupy ze sociálního šetření, které provedl Úřad práce ČR u pana X a mezi něž náleží i fotografie předmětné nemovitosti ve vlastnictví žalobkyně, lze chápat jako poznatky, které jsou správnímu orgánu známy z jeho předchozí úřední činnosti (§ 50 odst. 2 správního řádu). Použitelnost těchto poznatků v dalších řízeních je však samozřejmě limitována zásadou změny okolností (*rebus sic stantibus*).
41. Je třeba podotknout, že ve správním spisu žalobkyně není ani záznam o sociálním šetření ze dne 8. 9. 2017 ve věci p. X obsažen (žalobkyně ho soudu předložila v soudním řízení), jakož v něm nejsou samostatně založeny ani předmětné fotografie (pouze jako součást komunikace s realitními kanceláři). Nelze tedy hovořit o tom, že by samotné sociální šetření provedené v rekreační chatě ve vlastnictví žalobkyně v rámci řízení s panem X X bylo použito vůči žalobkyni jako důkaz, ani že by do jejích práv jakkoliv nezákonně zasáhlo. Krajský soud tedy tento žalobní bod nepovažuje za důvodný.
42. Ve **druhém žalobním bodě** žalobkyně sdužila vícero námitek směřujících do zjištění skutkového stavu věci prvostupňovým orgánem, jehož deficity spatřuje zejm. v tom, že prvostupňový orgán vycházel z nedostatečně zjištěné ceny předmětných nemovitostí ve vlastnictví žalobkyně a neučinil si správný úsudek o jejich prodejnosti, příp. tržním nájemném.
43. Krajský soud při jejich posouzení vycházel v první řadě z výkladu aplikovaného ustanovení § 3 odst. 4 ZPHN, podle něhož *„Orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb.“* Systematicky související ustanovení § 14 odst. 1 a 2 ZPHN, které upravuje využití majetku, explicitně stanoví, že *„Zvýšením příjmu prodejem nebo jiným využitím majetku se rozumí prodej nebo jiné využití majetku, který nepatří mezi věci, jejichž prodej nebo jejich jiné využití se podle tohoto zákona nevyžaduje, nebo které podle zvláštních právních předpisů nepodléhají výkonu rozhodnutí. Prodej nebo jiné využití majetku příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi nevyžaduje v případech, kdy je zřejmé, že jeho prodej nebo jeho jiné využití by nebyly úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud to nelze po osobě spravedlivě žádat.“* Podmínky pro hodnocení možnosti využití vlastního majetku upravuje § 26 odst. 1 a 2 ZPHN, který případné vlastnictví majetku a jeho nevyužívání sankcionuje snížením částky živobytí o 30 %

rozdílu mezi životním a existenčním minimem osoby. Pokud nedojde k využití majetku do uplynutí 3 měsíců, za které pobírá osoba nebo společně s ní posuzovaná osoba opakující se dávku, má se za to, že jde o osobu uvedenou v § 3 odst. 1 písm. c) ZPHN (tzn. osoba, která se nepovažuje za osobu v hmotné nouzi).

44. Z komentáře k uvedeným ustanovením plyne, že „[u]vedené správní uvážení se doporučuje používat především v situacích, kdy osoby jsou schopné získat finanční prostředky ve své podstatě ihned, v reálném čase. Pokud tyto prostředky získat v reálném čase nelze, aplikuje se § 26. Jedná se o osoby, jejichž příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim dávky pomoci v hmotné nouzi. Takové osoby totiž ve skutečnosti nejsou osobami v hmotné nouzi a nepotřebují pomoc nezbytnou pro zajištění jejich základních životních podmínek. Rozhodování, zda osoby považovat za osoby v hmotné nouzi či nikoli, s ohledem na jejich celkové sociální a majetkové poměry, patří k jednomu z těžších správních uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi. ... U osoby, jež majetek má a využívá jej ke zvýšení příjmu již při podání žádosti, např. formou pronájmu, posuzuje orgán pomoci v hmotné nouzi přiměřenost plynoucího zisku. Tzn., zda je adekvátní cena, za kterou je pronájem sjednán. Za stav, kdy osoba (společně posuzované osoby) majetek má a využívá jej ke zvýšení příjmu, je považována také situace, kdy po podání žádosti (do doby vyhodnocení nároku ze strany orgánu pomoci v hmotné nouzi) osoba projevuje dostatečnou, objektivně prokazatelnou snahu, majetek prodat či jinak využít (pronajmout), a to např. za použití inzerce v různých formách, oslovení realitních kanceláří apod. (srov. Pavelková, M., Grunerová, I., Beck, P. Zákon o pomoci v hmotné nouzi. Praktický komentář. Wolters Kluwer, 2019).
45. Ohledně parametrů zjištění skutkového stavu věci v řízení o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi je třeba vycházet z toho, že žadatel o dávku je povinen poskytnout orgánu pomoci v hmotné nouzi potřebnou součinnost a umožnit zjišťování a prověřování rozhodných skutečností (srov. § 49 odst. 1 ZPHN). Nicméně břemeno zjištění skutkového stavu i tak spočívá na správním orgánu, s tím, že v případě neposkytnutí součinnosti ze strany žadatele o dávku je možno sankcionovat po předchozím upozornění zamítnutím žádosti, zastavením výplaty nebo jejím odnětím. Každopádně platí, že posouzení celkových majetkových poměrů předpokládá kvalifikovanou správní úvahu, která není jednoduchá a musí se opírat o dostatečně zjištěný stav věci (viz k tomu Kancelář veřejného ochránce práv: Sborník stanovisek veřejného ochránce práv. Dávky pomoci v hmotné nouzi, 2017, s. 126).
46. Žalovaný vzhledem k předchozím dávkovým řízením ve věci žalobkyně vycházel ze skutkového stavu, který se z části opíral o skutečnosti uvedené žalobkyní do žádosti o přiznání příspěvku na živobytí a zčásti o zjištění učiněná v předchozích dávkových řízeních. To by samo o sobě nepředstavovalo nezákonný postup, neboť orgán pomoci v hmotné nouzi rozhoduje obvykle o dávkových nárocích žadatele kontinuálně a jeho znalost poměrů žadatele je na této dlouhodobé sociální práci založena.
47. Krajský soud v obecné rovině zcela přitakává úvaze správních orgánů, že v případě předmětných nemovitostí žalobkyně jde o majetek, který nezajišťuje žalobkyni bydlení a lze tedy požadovat, aby ho žalobkyně přiměřeně využívala k zajištění svých finančních poměrů, a to buď formou prodeje, anebo jiného využití. Nejde

- jednoznačně o majetek marginální hodnoty, u něhož by bylo nepřiměřené či nespravedlivé požadovat, aby ho žalobkyně zpeněžila, na druhé straně je však třeba zvažovat efektivitu a reálnost jeho prodeje, eventuálně právní či faktické závady na těchto nemovitých věcech (viz k tomu fotografie předložené žalobkyní při jednání soudu a provedené jako důkaz).
48. Nicméně v předmětné věci přes kroky učiněné prvostupňovým správním orgánem nebyla cena nemovitého majetku, ale zejm. jeho prodejnost a jiná využitelnost vyhodnocena komplexně a s dostatečnou vypovídací hodnotou na to, aby mohly správní orgány uzavřít, že žalobkyně není osobou v hmotné nouzi ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 ZPHN.
49. Předně krajský soud shledal pochybení prvostupňového orgánu v tom, že neměl zcela aktuální informace o stavu interiéru budovy ev. č. X (rekreační chatky) a ani možnostech jejího využití, přičemž tento nedostatek informací o objektu se odrážel v získaných odhadech realitních kanceláří Mreality a Remax. Pokud prvostupňový orgán stavěl svou znalost o předmětných nemovitostech pouze na základě svých znalostí z úřední činnosti, tak to v předmětné věci nedostačovalo k tomu, aby si realitní kanceláře udělaly přesnější obrázek o reálné hodnotě rekreační chaty i přilehlých pozemků, a to vzhledem k technickému stavu budovy. Chyběly zcela adekvátní informace o interiéru rekreační chaty a o jejím technickém stavu. K tomu ve správním spisu založené šetření stavebního úřadu z podzimu 2017 již nebylo zcela aktuální k době vedení řízení o přiznání příspěvku na živobytí. Dále prvostupňový orgán fotografie rekreační chaty ani nezaložil do správního spisu, což sice lze vysvětlit tím, že správní orgány při rozhodování věci nakonec vycházely z tvrzeného odhadu ceny předmětných nemovitostí samotnou žalobkyní (tzn. 416 000 Kč). Tento postup ale krajský soud nepovažuje za správný, neboť svědčí o nedostatečně zjištěném stavu věci.
50. Krajský soud dále v tomto ohledu poukazuje na to, že žalobkyně nyní tvrdí a snaží se prokázat, že nemovitosti nemají ani jí uvedenou minimální hodnotu. To však s ohledem na obsah správního spisu nelze jednoznačně vyvrátit ani potvrdit, neboť zjištění skutkového stavu věci ohledně hodnoty nemovitostí není vzhledem k rozcházejícím se odhadům realitních kanceláří ani řádově položeno najisto. Krajský soud upozorňuje na to, že námitky vůči způsobu stanovení hodnoty majetku žalobkyně byly vzneseny již ve správním řízení (vyjádření ze dne 31. 8. 2018 a stížnost ze dne 23. 10. 2018). Krajský soud má za to, že v této situaci bylo na místě provést sociální šetření či ohledání předmětných nemovitostí, a to řádně podle ustanovení § 54 správního řádu, a to příp. i za účasti pozvaných pracovníků realitních kanceláří (viz k tomu § 54 odst. 4 správního řádu). V poslední řadě (srov. ustanovení § 15 odst. 2 in fine ZPHN) přibrat znalce z oboru oceňování nemovitostí a vyžádat posudek na hodnotu nemovitého majetku žalobkyně podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.
51. Obdobné deficit v postupu prvostupňového orgánu krajský soud shledal ohledně zjišťování, zda žalobkyně vynaložila přiměřenou snahu o využití vlastního majetku. Samotná existence nájemního vztahu s panem X X, kterou žalobkyně dokládá, skutečně budí jisté pochybnosti o tom, zda by nebylo možno pronajmout nemovitosti za vyšší cenu. Nicméně otázka výše nájemného obdobných rekreačních objektů nebyla ve správním řízení uspokojivě zodpovězena, tudíž pro posouzení

této otázky není ve správním spisu dostatek podkladů. Obdobně lze pochybovat i o smyslu a účelu existence pachtu, který žalobkyně uzavřela s paní N. K. a který zjevně neslouží k realizaci co největšího zisku z předmětných nemovitostí. S těmito okolnostmi je třeba naložit jako s podpůrnými hledisky při hodnocení otázky prodejnosti či jiné využitelnosti nemovitého majetku žalobkyně, resp. celkového posouzení jejího stavu hmotné nouze.

52. Krajský soud na okraj věci uvádí, že z postupu prvostupňového orgánu v předcházejících řízeních o dávkách pomoci v hmotné nouzi je patrné, že nepreferoval prodej majetku žalobkyně před jeho jiným využitím a akceptoval, že se žalobkyně snaží předmětné nemovitosti (resp. pouze rekreační chatu s příslušným pozemkem) pronajímat, tudíž v tomto ohledu jsou námitky žalobkyně liché. Pokud však dlouhodobě nepřináší jiné využívání nemovitostí vlastněných žalobkyní vyšší užitek, je třeba vyhodnotit, zda nelze z tohoto nemovitého majetku získat více, anebo zda je na místě jeho prodej. V případě závěru o nutnosti prodeje nemovitého majetku je však třeba zhodnotit také reálnou dobu, za jakou je možno prodej za dané situace na trhu s nemovitostmi uskutečnit.
53. Krajský soud uzavírá, že úsudek správních orgánů, že stávající využití nemovitého majetku žalobkyně a zisk z něho plynoucí se jeví vzhledem k dlouhodobému stavu hmotné nouze, v níž se žalobkyně nachází, jako nepřiměřené a nedostatečné, tedy nebyl opřen o dostatečně zjištěný skutkový stav věci (§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.).

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

54. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud zrušil napadené rozhodnutí žalovaného a věc vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s.ř.s., § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.). Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem, který krajský soud v tomto rozsudku vyslovil (§ 78 odst. 5 s.ř.s.). Krajský soud přitom ponechává na úvaze žalovaného, zda bude adekvátnější provést dodatečné zjišťování hodnoty nemovitého majetku žalobkyně v odvolacím řízení, či zda žalovaný přenesl břímě těchto úkonů na prvostupňový orgán.
55. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci úspěšná žalobkyně nepožadovala náhradu nákladů řízení a žalovaný je orgánem pomoci v hmotné nouzi, který nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege, protože soud žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok II.).
56. O odměně ustanoveného zástupce žalobkyně z řad advokátů JUDr. Tomáše Hofrichtera rozhodl krajský soud ve smyslu příslušných ustanovení vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu a podaného vyúčtování odměny ze dne 26. 5. 2020 následovně. Krajský soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za následující úkony právní služby: převzetí a příprava zastoupení včetně první porady s klientkou, prostudování spisového materiálu na Úřadu práce ČR, zpracování doplnění žaloby ze dne 22. 2. 2019 a ze dne 11. 4. 2019, související doložené tři porady s klientkou ze dne 13. 3. 2019, ze dne 11. 4. 2019 a ze dne 22. 5. 2019, dále za zpracování repliky ze dne 31. 5. 2019, účast zástupce na soudním jednání dne 19. 5. 2020. Těchto deset úkonů právní služby hodnotil krajský soud

v sazbě 1000 Kč za jeden úkon, neboť tarifní hodnota mimosmluvní odměny ve věcech nároků osob v sociálním zabezpečení činí 5000 Kč (§ 7 ve spojení s § 9 odst. 2 advokátního tarifu). Dále krajský soud přiznal odměnu za jeden úkon spočívající v účasti zástupce na vyhlášení rozsudku dne 26. 5. 2020 v sazbě poloviny mimosmluvní odměny (tzn. 500 Kč). Soud naproti tomu nepřiznal odměnu za účtované úkony spočívající v žádosti o nařízení ústního jednání a tvrzené poradě s klientkou ze dne 15. 5. 2020, která nebyla řádně doložena vlastnoručně podepsaným potvrzením o konání této porady.

57. Celkem přísluší ustanovenému zástupci za provedených a doložených jedenáct úkonů právní služby odměna ve výši 10500 Kč. Tuto odměnu krajský soud zvýšil o náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč na jeden úkon právní služby (tzn. 3300 Kč). Jelikož zástupce doložil, že je plátcem DPH, zvýšil krajský soud odměnu o částku připadající na tuto daň ve výši 21%. Celkem tedy náleží ustanovenému zástupci odměna za zastupování žalobkyně ve výši 16698 Kč, která mu bude na náklady státu vyplacena z účtu Krajského soudu v Brně ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 26. května 2020

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Karolina Marešová